

SEYYİD ŞERİF CÜRCÂNÎ

1340 yılının Şubat ayında İran'ın Asterâbâd bölgesinin Curcân vilâyeti civarındaki Tâku nahiyesinde Peygamberimizin soyuna mensup bir aileden dünyaya geldi. Asıl adı Ali bin Muhammed'dir. Soyu hem Hz. Hasan'a, hem de Hz. Hüseyin'e dayandığı için **es-Seyyid eş-Şerif** unvanı ile şöhret bulmuştur. Curcân'da doğup büyüdüğü için de Curcânî olarak anılmaktadır.

Seyyid Şerif Cürcânî çok zeki, çalışkan, derin anlayışlı, ince görüşlü, münazara esnasında kuvvetli ve makul konuşan birisiydi. Aynı zamanda fakirleri himaye eden çok mütevazı bir insandı.

Küçük yaşta kendini ilme verdi ve son nefesine kadar da ilimle meşgul oldu. Cürcânî başta kelâm olmak üzere felsefe, mantık, Arap dili ve edebiyatı, fıkıh ve usûlü, tefsir, hadis ve münazara gibi ilimlerde üstad idi.

Cürcânî çocukluk çağında eser yazmaya başladı. Eserleri bütün İslâm dünyasında özellikle İran ve Anadolu'da yayıldı.

İlim tahsilini tamamlamak için Herat, Mısır ve Anadolu'ya gitti. 1385'de Şiraz'daki medreseye müderris olarak tayin edildi; burada on yıl kaldı. Daha sonra Semerkand'a giderek burada on sekiz yıl ikâmet etti. Burada bulunduğu süre içerisinde bir taraftan aklî ve naklî ilimlerde eser yazdı, diğer taraftan tasavvuf dersleri aldı.

1405'de Timur'un ölümünden sonra Şiraz'a döndü. Ölüm tarihi konusunda çeşitli görüşler vardır. Bir rivayete göre 1413 yılında Şiraz'da vefat etti.

Eserlerinden bazıları şunlardır:

Şerhü'l-Mevakıf. En meşhur şerhidir. Adudüddin el-Îcî'nin el-Mevakıf adlı eserine yazdığı şerhtir. Kelâm ile ilgilidir.

Risale fî Beyânü'l-Firkatü'n-Naciye. Mezheplerle ilgi yazdığı eseridir. Kelâm alanında kaleme alınmıştır.

Risâle fi'l-Mantık. Farsça yazdığı bu eseri oğlu Nureddin tarafından Arapçaya çevrilmiştir.

Haşiye alâ Şerh-i Hikmeti'l-Ayn. Ali b. Ömer El-Katibi tarafından kaleme alınan ve Muhammed b. Mübarek Şah tarafından yapılan şerhin haşiyesidir.

Şerhü'l-Mülahas fi'l-Hey'e. Astronomi ile ilgili olarak Çağmini tarafından kaleme alınan esere yapılan şerhtir.

Et-Ta'rifat. Defalarca baskısı yapılan Arap Dili ve Edebiyatına dair terimler sözlüğüdür.

Haşiye ale'l-Keşşâf. Tefsir ilmine dairdir. Zemahşerî'nin eseri olan el-Keşşaf'ın ön kısmına yapılan haşiyedir.

Ed-Dibâcü'l-Müzheb. Hadis terimleriyle ilgili bir eserdir.